

Asia: OM 21/41/2016

Työryhmän ehdotus hallituksen esitykseksi laiksi henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä

1 LUKU. YLEISET SÄÄNNÖKSET

Kommentit ehdotetun lain 1 lukuun

Tullin osalta lakia sovelletaan sen 1 § 1 momentin mukaisesti henkilötietojen käsittelyyn Tullin suorittaessa toimivaltaansa kuuluvia rikosten ennalta estämis-, paljastamis-, selvittämis- ja syyteharkintaan saattamistehtäviä. Sen sijaan säännöksen perustelujen mukaan lain soveltamisalaan eivät kuuluisi Tullille säädetyistä tehtävistä esimerkiksi EU:n tullilainsäädännön toimeenpanoon liittyvät tehtävät, verotuksen toimittaminen, valvontatehtävät, ulkomaankaupan tilastointi ja laboratoriotutkimukset, vaan näiden osalta sovellettavaksi tulisi yleinen tietosuojasetus.

Tullilla ei ole 1. lukuun muuta kommentoitavaa kuin että lain soveltamisalaa koskevan 1 § 2 momentin 1 kohdan pykälätekstin ja sen perusteluiden kesken näyttäisi olevan vähäinen keskinäinen epä johdonmukaisuustilanne. Pykälätekstin mukaan lakia nimittäin sovellettaisiin (kaikkiin) puolustusvoimista annetun lain 2 § 1 momentissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn, kun perusteluissa soveltamisalaksi rajataan vain mainitun momentin a -kohdan tilanteet. Luonnollisestikaan tämä kysymys ei koske Tullia millään tavalla.

2 LUKU. HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYN YLEISET EDELLYTYKSET

Kommentit ehdotetun lain 2 lukuun

-

3 LUKU. REKISTERINPITÄJÄ JA HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELIJÄ

Kommentit ehdotetun lain 3 lukuun

Sekä direktiivissä (mm. 22 art) että ehdotetussa laissa (mm. 17 §) käytetään ilmaisua henkilötietojen käsittelijä. Ilmaisun sisältöä on määritelty direktiivin 3 artiklan 9 kohdassa ja lain 3 § 1 momentin 7 kohdassa. Mainitun pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa ei kuitenkaan tarkenneta lainkaan henkilötietojen käsittelijä -termiä. Perusteltu tulkinta lienee, että säännösten tarkoittamana

henkilötietojen käsittelijänä ei pidettäisi esimerkiksi luonnollista henkilöä, joka virkasuhteessa rekisterinpitäjä -viranomaiseen käsittelee henkilötietoja. Sen sijaan sillä tarkoitettaisiin niin sanottua ulkoistettua toimijaa, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun. Mahdollisten tulevien epäselvyyksien välttämiseksi Tulli kuitenkin ehdottaa, että kansallisten säännösten perusteluissa henkilötietojen käsittelijä -termin sisältöä selkeytettäisiin. Tämä olisi tärkeätä senkin vuoksi, koska ehdotetun lain 17 § 3 momentin mukaan henkilötietojen käsittelijän suorittamasta käsittelystä on tehtävä sopimus tai annettava kirjallinen määräys. Tämä viimeksi mainittu seikka - kirjallinen määräys - on omiaan johtamaan päättelyä siihen suuntaan, että säännösten tarkoittama henkilötietojen käsittelijä voisi olla myös rekisterinpitäjän palveluksessa oleva virkamies.

4 LUKU. REKISTERÖIDYN OIKEUDET

Kommentit ehdotetun lain 4 lukuun

Ehdotettavan lain 23 §:n mukaan rekisteröidyn tarkastusoikeus voitaisiin nykyisen Tullin henkilötietolain (laki henkilötietojen käsittelystä Tullissa 639/2015) säätämästä menettelystä poiketen toteuttaa henkilökohtaisen rekisterinpitäjän luona käynnin ohella myös omakätisesti allekirjoitetulla asiakirjalla tai sitä vastaavalla varmennetulla tavalla. Nykyisin tarkastusoikeus voidaan toteuttaa vain käymällä henkilökohtaisesti rekisterinpitäjän luona. Tällöin Tulli on voinut yksiselitteisesti varmistua siitä, että annettavat rekisteritiedot koskevat pyytäjää itseänsä. Kun säädettävän lain perusteella tarkastusoikeus voitaisiin toteuttaa myös esimerkiksi postin kautta omakätisesti allekirjoitetulla asiakirjalla, on Tullilla perusteltua syytä olettaa, että tarkastusoikeutta tultaisiin myös käyttämään väärin.

5 LUKU. TIETOTURVALLISUUS

Kommentit ehdotetun lain 5 lukuun

-

6 LUKU. TIETOSUOJAVASTAAVA

Kommentit ehdotetun lain 6 lukuun

-

7 LUKU. HENKILÖTIETOJEN SIIRROT KOLMANSIIN MAIHIN JA KANSAINVÄLISILLE JÄRJESTÖILLE

Kommentit ehdotetun lain 7 lukuun

Suomi on sitoutunut yli 10 tulliyhteistyötä koskevaan kansainväliseen EU:n ulkopuolisen maan kanssa tehtyyn sopimukseen. Niistä monessa on säännöksiä myös henkilötietojen luovuttamisesta maasta toiseen. Direktiivin 61 artiklan mukaan tällaiset ennen 6.5.2016 tehdyt sopimukset, vaikka osaltaan olisivat ristiriidassa direktiivin kanssa, ovat edelleen voimassa, kunnes niitä muutetaan tai ne korvataan tai kumotaan. Edellytyksenä artiklan mukaan on, että ne ovat enenn mainittua päivää olleen unionin oikeuden mukaisia.

Tulli tulkitsee mainittua artiklaa lähtökohtaisesti niin, että henkilötietojen siirtoja kolmansiin maihin ja kansainvälisille järjestöille koskevaa lain 7 lukua voidaan soveltaa tietojen siirtoihin Suomen ja mainittujen sopimusmaiden kesken, jos lain soveltaminen ei johtaisi ristiriitaan kyseisen sopimuksen kanssa. Siten esimerkiksi, jos ilmenee, että tällaisen sopimuksen osapuolimalle on siirretty tietoja virheellisesti, ilmoitetaan asiasta vastaanottajamalle lain 9 §:n mukaisesti, jos kyseisessä sopimuksessa ei tällaisesta seikasta ole sovittu toisin.

8 LUKU. VALVONTAVIRANOMAINEN

Kommentit ehdotetun lain 8 lukuun

-

9 LUKU. OIKEUSTURVA

Kommentit ehdotetun lain 9 lukuun

-

10 LUKU. ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

Kommentit ehdotetun lain 10 lukuun

-

11 LUKU. VOIMAANTULO- JA SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

Kommentit ehdotetun lain 11 lukuun

-

YLEISPERUSTELUT

Kommentit ehdotuksen yleisperusteluihin

-

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Kommentit ehdotuksen yksityiskohtaisiin perusteluihin

-

ERITYISLAINSÄÄDÄNTÖÖN EHDOTETUT MUUTOKSET

Kommentit oikeusministeriön hallinnonalan erityislainsäädäntöön ehdotettuihin muutoksiin

-

MUUT MAHDOLLISET KOMMENTIT

Muut mahdolliset kommentit työryhmän mietintöön

Tulli on kiinnittänyt huomiota siihen, että ehdotettavassa laissa monin paikoin vain toistetaan sillä täytäntöönpannavan direktiivin säännöksiä, sanotarkasti samoja termejäkin käyttäen. Ehdotettavan lain perustelutkaan eivät vähäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta juurikaan täydennä taikka anna tulkinta-apua direktiivin soveltamisessa. Koska direktiivi sisältää runsaasti aivan uusia velvoitteita ja tietosuojaan liittyviä periaatteita, olisi Tulli odottanut että direktiivin kansallisen soveltamisen helpottamiseksi hallituksen esityksessä oltaisiin direktiivin ja lain sisältöä avattu jonkin verran laajemmin.

Vilkko Juha
tulli.fi

Vilkko Juha
tulli.fi